

“SA’DIY SHEROZIYNING “BO‘STON”VA “GULISTON” ASARLARIDAGI HIKOYATLARNING BADIY TARJIMASIDA ONOMASTIK BIRLIKLARNING TALQINI

Karamova Shahodat Luptillayevna,

Osiyo texnologiyalar universiteti Tillar kafedrasida o‘qituvchisi

Annotatsiya. Maqola Sa’diy Sheroziyning “Bo‘ston” va “Guliston” asarlaridagi hikoyatlar badiiy tarjimasida onomastik birliklar – antroponimlar, toponimlar va poetonimlarning talqinini tahlil qiladi. Tadqiqotda fors-tojik madaniy konnotatsiyalar, diniy-religioz ishoratlar va tarixiy-ijtimoiy realiyalarni yetkazishdagi tarjima muammolari ko‘rib chiqiladi. Transkripsiya, transliteratsiya, kalkalash, funksional-ekvivalentlik, madaniy moslashtirish hamda tavsifiy tarjima kabi usullar samaradorligi solishtiriladi. Maqola tarjimonlar uchun nomlarni standartlashtirish, izohiy apparatdan foydalanish va madaniyatlararo adekvatlikni ta’minlash bo‘yicha amaliy tavsiyalar beradi.

Kalit so‘zlar: Sa’diy Sheroziy; Bo‘ston; Guliston; onomastika; antroponim; toponim; poetonim; badiiy tarjima; madaniy konnotatsiya; ekvivalentlik.

Аннотация. Статья анализирует интерпретацию ономастических единиц – антропонимов, топонимов и поэтонимов – в художественных переводах рассказов из “Бустана” и “Гулистана” Саади Ширази. Рассматриваются проблемы передачи персидско-таджикских культурных коннотаций, религиозных аллюзий и историко-социальных реалий. Сопоставляются стратегии: транскрипция, транслитерация, калькирование, функциональная эквивалентность, культурная адаптация и описательный перевод. Работа предлагает практические рекомендации переводчикам по стандартизации передачи имён, использованию комментариев и обеспечению межкультурной адекватности.

Ключевые слова: Саади Ширази; Бустан; Гулистан; ономастика; антропоним; топоним; поэтоним; художественный перевод; культурные коннотации; эквивалентность.

Abstract. The article examines the interpretation of onomastic units—anthroponyms, toponyms, and poetonyms—in the literary translation of narratives from Sa’di of Shiraz’s *Bustan* and *Gulistan*. It addresses challenges in conveying Persian-Tajik cultural connotations, religious allusions, and historical-social realities. The study compares strategies such as transcription, transliteration, calque, functional equivalence, cultural adaptation, and descriptive translation. It concludes with practical guidelines for translators on standardizing name rendering, employing explanatory notes, and ensuring intercultural adequacy.

Keywords: Sa’di Shirazi; *Bustan*; *Gulistan*; onomastics; anthroponym; toponym; poetonym; literary translation; cultural connotation; equivalence.

Kirish. Klassik Sharq adabiyoti asarlarini tarjima qilish jarayonida onomastik birliklar – antroponimlar, toponimlar va poetonimlar – muhim lingvistik hamda madaniy yuklamaga ega bo‘lib, matnning milliy ruhi va badiiy-estetik qiymatini saqlashda hal qiluvchi omil hisoblanadi. Ushbu birliklar orqali muallif davr manzarasi, ijtimoiy munosabatlar, diniy-falsafiy qarashlar va axloqiy mezonlarni ifodalaydi. Shu sababli ularning tarjimada to‘g‘ri talqin etilishi nafaqat semantik aniqlikni, balki madaniy moslikni ham ta’minlaydi. XIII asr fors-tojik adabiyotining yirik namoyandasi Sa’diy Sheroziyning “Bo‘ston” va “Guliston” asarlaridagi hikoyatlar chuqur didaktik-badiiy mazmunga ega bo‘lib, insonparvarlik, adolat, kamtarlik va axloqiy poklik g‘oyalarini targ‘ib etadi. Ushbu hikoyatlarda qo‘llanilgan nomlar tizimi bevosita badiiy g‘oyaga xizmat qiladi va qahramon xarakterini ochishda muhim vosita bo‘lib maydonga chiqadi. Shuning uchun Sa’diy hikoyatlaridagi onomastik birliklarning badiiy tarjimadagi talqini

dolzarb ilmiy muammo sifatida e'tiborni tortadi. XIII asr mumtoz fors adabiyotining yirik namoyandasi Sa'diy Sheroziy qalamiga mansub Bo'ston va Guliston asarlari Sharq adabiyotida hikoyat janrining eng yetuk namunalaridan hisoblanadi. Ushbu asarlar janr jihatidan didaktik yo'nalishga mansub bo'lib, nasriy va nazmiy shakllarning uyg'unligi asosida yaratilgan. "Bo'ston" asari masnaviy shaklida yozilgan bo'lsa, "Guliston" nasriy hikoyatlar va she'riy parchalar uyg'unligida tashkil topgan. Har ikki asarda hikoyat janri muallifning axloqiy-falsafiy qarashlarini ixcham, ta'sirchan va badiiy shaklda ifodalashga xizmat qiladi.

Adabiyotlar sharhi. Hikoyat janrining asosiy vazifasi – o'quvchini tarbiyalash, unga hayotiy saboq berishdir. Sa'diy hikoyatlarida qisqa voqealar orqali chuqur ma'no yuklangan xulosalar beriladi. Didaktik diskurs bevosita pand-nasihatchilik shaklida emas, balki obrazlar, ramzlar va voqealar tizimi orqali amalga oshiriladi. Bu esa asarlarning badiiy ta'sirchanligini oshiradi hamda ularni o'quvchi uchun yanada esda qolarli qiladi. Asarlarda ilgari surilgan axloqiy-falsafiy g'oyalar tizimi insonparvarlik, adolat, sabr-qanoat, kamtarlik, ilm va donishmandlik kabi umuminsoniy qadriyatlarga asoslanadi. Sa'diy hikoyatlarida podshoh va darvesh, boy va kambag'al, ustoz va shogird obrazlari qarama-qarshi qo'yilib, axloqiy mezonlar badiiy konflikt orqali yoritiladi. Shu bois bu asarlar nafaqat adabiy, balki ma'naviy-ma'rifiy ahamiyatga ham egadir [20, 198].

Tadqiqot metodologiyasi. Klassik fors adabiyotida nomlash jarayoni tasodifiy emas, balki chuqur estetik va madaniy mazmunga ega bo'lgan hodisa sifatida namoyon bo'ladi. Ismlar, joy nomlari va ramziy nomlar matnda faqat identifikatsiya vazifasini emas, balki badiiy va g'oyaviy funksiyani ham bajaradi. Antroponimlar orqali qahramonning ijtimoiy mavqei, axloqiy fazilatlar yoki tarixiy-diniy konnotatsiyasi ochib beriladi. Toponimlar esa makon obrazini yaratish bilan birga, muayyan madaniy va tarixiy muhitni ifodalaydi. Ramziy nomlar (poetonimlar) klassik fors adabiyotida ayniqsa muhim o'rin tutadi. Ular orqali mavhum tushunchalar, axloqiy fazilatlar va falsafiy g'oyalar personifikatsiya qilinadi. Bunday nomlar o'quvchida kuchli assotsiativ tafakkurni shakllantiradi va matnning estetik qatlamini boyitadi. Onomastik birliklarning milliy-madaniy yuklamasi esa xalqning tarixiy xotirasi, diniy e'tiqodi va mentaliteti bilan chambarchas bog'liqdir. Shu sababli Sa'diy Sheroziy asarlaridagi nomlar tizimi nafaqat badiiy vosita, balki Sharq madaniyatining muhim lingvokulturologik ko'rsatkichi sifatida ham ahamiyat kasb etadi [17, 250].

Tahlillar va natijalar. "Bo'ston" va "Guliston" asarlarida antroponimlar muhim badiiy va pragmatik vazifani bajaradi. Ushbu asarlarda qo'llanilgan shaxs nomlari ko'pincha tarixiy va diniy shaxslar bilan bog'liq bo'lib, ular orqali muallif o'quvchiga aniq axloqiy va ma'naviy ishoralar beradi. Masalan, payg'ambarlar, podshohlar, donishmandlar yoki mashhur tarixiy shaxslar nomining tilga olinishi hikoyatning ishonchliligini oshiradi va voqeaga umumiy madaniy kontekst bag'ishlaydi. Bunday antroponimlar o'quvchi ongida tayyor bilimlar va diniy-tarixiy assotsiatsiyalarni faollashtiradi. Antroponimlarning pragmatik jihati shundaki, ular faqat nomlash vositasi emas, balki qahramon xarakterini ochuvchi muhim belgidir. Sa'diy hikoyatlarida ko'pincha qahramon ismi uning axloqiy fazilatlar bilan uyg'un holda tanlanadi: adolatli hukmdor, dono kishi yoki riyokor shaxs obrazlari aynan antroponimlar orqali umumlashtiriladi. Natijada ism qahramonning individual emas, balki tipik xususiyatini ifodalaydi. Bu holat tarjima jarayonida antroponimlarni to'g'ri saqlash yoki izohlash zaruratini yuzaga keltiradi [14, 288].

Sa'diy asarlarida uchraydigan toponimlar real va shartli (ramziy) geografik nomlarga bo'linadi. Real toponimlar – Shiroz, Bag'dod, Makka kabi tarixiy-madaniy markazlar – Sharq sivilizatsiyasining muhim makonlarini ifodalaydi va hikoyat voqealariga aniq tarixiy fon yaratadi. Bunday toponimlar o'quvchiga voqealarning qaysi madaniy hududga mansubligini anglash imkonini beradi hamda asarning ishonchliligini mustahkamlaydi. Shartli yoki ramziy toponimlar esa muayyan geografik nuqtani emas, balki ma'naviy-axloqiy holatni ifodalaydi. Masalan, “zolimlar yurti” yoki “adolatli shoh mamlakati” kabi nomlar aniq makonni emas, balki g'oyaviy makonni anglatadi. Makon obrazining badiiy vazifasi shundaki, u qahramonning ruhiy holati, jamiyatdagi adolat yoki zulm darajasini ramziy tarzda ko'rsatadi. Lingvokulturologik nuqtayi nazardan, bunday toponimlar Sharq tafakkuriga xos bo'lgan makon va axloq uyg'unligini namoyon etadi.

Poetonimlar – Sa'diy asarlaridagi eng muhim onomastik qatlamlardan biri bo'lib, ular ramziy va alegorik obrazlarni nomlashga xizmat qiladi. Alegorik obrazlar nomlari ko'pincha insoniy fazilatlar yoki illatlarni personifikatsiya qiladi. Masalan, sabr, qanoat, adolat, nodonlik yoki kibr kabi tushunchalar obrazli nomlar orqali ifodalanib, hikoyatning didaktik yo'nalishini kuchaytiradi. Axloqiy tushunchalarning poetonimlar orqali ifodalanishi o'quvchiga mavhum g'oyalarni aniq obrazlar orqali qabul qilish imkonini beradi. Bu holat Sa'diy hikoyatlarining badiiy ta'sirchanligini oshirib, ularni faqat nasihat emas, balki estetik zavq bag'ishlovchi asarga aylantiradi. Tarjima jarayonida poetonimlarni talqin qilish ayniqsa murakkab bo'lib, tarjimon ramziy ma'noni saqlash bilan birga, maqsad til o'quvchisiga tushunarli shaklni tanlashi lozim. Shu bois Sa'diy asarlaridagi poetonimlar tizimi onomastika va tarjimashunoslik nuqtayi nazaridan chuqur tahlilni talab qiladi. Sa'diy Sheroziyning Bo'ston va Guliston hikoyatlarida uchraydigan antroponimlar badiiy tarjimada alohida e'tibor talab qiladigan onomastik birliklar hisoblanadi. Bu nomlar ko'pincha tarixiy-diniy shaxslar, ijtimoiy tiplar yoki ramziy qahramonlar bilan bog'liq bo'lib, matnning didaktik va estetik yukini belgilaydi. Shu sababli tarjimon antroponimlarni berishda turli strategiyalardan foydalanadi.

Eng keng qo'llaniladigan usullardan biri – transliteratsiyadir. Bu strategiya shaxs nomining fonetik shaklini imkon qadar aslga yaqin holda saqlashga qaratilgan. Transliteratsiya, ayniqsa, tarixiy va diniy shaxslar nomlarini tarjima qilishda muhim ahamiyat kasb etadi, chunki bunday nomlar xalqaro va madaniyatlararo tanishlikka ega. Ushbu usul muallif uslubini saqlab qolish va matnning autentikligini ta'minlash imkonini beradi. Biroq transliteratsiya o'quvchi uchun nomning ichki ma'nosini har doim ham ochib bera olmaydi. Shu bois badiiy tarjimada izohli tarjima strategiyasi ham faol qo'llaniladi. Bu usulda antroponim saqlanadi, biroq qo'shimcha izoh yoki sharh orqali uning tarixiy, diniy yoki semantik mazmuni ochib beriladi. Izohli tarjima Sa'diy hikoyatlaridagi antroponimlarning pragmatik vazifasini tushunishda muhim rol o'ynaydi. Ayniqsa, qahramon ismi ma'lum axloqiy fazilat yoki ijtimoiy maqomni ifodalaganda, izoh o'quvchining matnni chuqurroq anglashiga yordam beradi. Biroq bu usul badiiy matnning oqimiga ma'lum darajada to'sqinlik qilishi mumkin [12, 304].

Yana bir muhim yondashuv – adaptatsiya va funksional muqobillik strategiyasidir. Bu usulda antroponim maqsad til madaniyatiga mos keladigan ekvivalent orqali beriladi yoki qisman umumlashtiriladi. Masalan, aniq tarixiy shaxs bo'lmagan, balki tipik obrazni ifodalovchi nomlar tarjimada funksional jihatdan teng bo'lgan muqobil birlik bilan almashtirilishi mumkin. Ushbu strategiya o'quvchiga axloqiy g'oyani tez va oson anglash

imkonini beradi, biroq ortiqcha adaptatsiya muallif uslubining o'ziga xosligini kamaytirish xavfini tug'diradi. Sa'diy Sheroziy hikoyatlaridagi antroponimlarni tarjima qilishda transliteratsiya, izohli tarjima va funksional muqobillik strategiyalarining uyg'un qo'llanilishi badiiy va madaniy muvozanatni ta'minlashda muhim ahamiyatga ega. Sa'diy Sheroziyning "Bo'ston" va "Guliston" hikoyatlarida uchraydigan toponimlar badiiy matnning muhim semantik va lingvokulturologik qatlamini tashkil etadi. Ushbu geografik nomlar nafaqat voqea sodir bo'ladigan makonni ko'rsatadi, balki Sharq madaniyati, tarixiy xotirasi va axloqiy qarashlarini ham o'zida mujassamlashtiradi. Shu sababli toponimlarni tarjima qilish jarayonida milliy-madaniy konnotatsiyani saqlash muhim, ammo murakkab vazifa hisoblanadi.

Toponimlarning asosiy muammosi shundaki, ular ko'pincha maqsad til o'quvchisi uchun begona bo'lgan madaniy axborotni tashiydi. Masalan, Shiroz, Bag'dod, Makka kabi joy nomlari Sharq adabiy an'anasida ilm, ma'rifat, diniy muqaddaslik yoki siyosiy qudrat ramzi sifatida qabul qilinadi. Agar tarjimada bu nomlar faqat geografik birlik sifatida qabul qilinsa, ularning ichki madaniy mazmuni yo'qolishi mumkin. Shuning uchun tarjimon toponimni asl shaklida saqlash bilan birga, uning konnotativ ma'nosini ham hisobga olishi zarur. Milliy-madaniy konnotatsiyani saqlashda izohli tarjima yoki kontekstual moslashtirish usullari muhim ahamiyat kasb etadi. Ayrim hollarda toponim matn ichidagi vazifasi orqali o'z ma'nosini ochib beradi va qo'shimcha izoh talab qilmaydi. Biroq tarixiy yoki diniy yuklamasi kuchli bo'lgan toponimlar uchun qisqa sharh berish o'quvchining matnni to'g'ri talqin qilishiga yordam beradi. Bu yondashuv badiiylilik va tushunarlik o'rtasidagi muvozanatni ta'minlaydi [7, 224].

Toponimlarni tarjima qilishda ekzotizmlar va realiyalar masalasi ham dolzarbdir. Ekzotizm sifatida berilgan geografik nomlar o'quvchida Sharqona muhitni his qilish imkonini yaratadi. Bunday hollarda toponimni tarjima qilmasdan, asl shaklida qoldirish maqsadga muvofiq bo'ladi. Realialar esa muayyan tarixiy yoki madaniy hodisalar bilan bog'liq bo'lib, ularni to'liq anglash uchun qo'shimcha madaniy bilim talab etiladi. Agar realiya sifatidagi toponim izohsiz qoldirilsa, matn mazmuni yuzaki qabul qilinishi mumkin. Sa'diy Sheroziy hikoyatlaridagi toponimlarni tarjima qilishda asosiy muammo milliy-madaniy konnotatsiyani yo'qotmasdan, matnni maqsad til o'quvchisi uchun tushunarli qilishdan iborat. Bu esa tarjimondan lingvistik bilim bilan birga, chuqur madaniy va tarixiy tafakkurni ham talab etadi.

Sa'diy Sheroziyning "Bo'ston" va "Guliston" hikoyatlarida poetonimlar alohida badiiy-estetik ahamiyatga ega bo'lib, ular asosan ramziy va alegorik ma'nolarni ifodalashga xizmat qiladi. Poetonimlar orqali muallif axloqiy-falsafiy tushunchalarni jonlantiradi, mavhum g'oyalarni obrazli shaklda ifodalaydi va hikoyatlarning didaktik yo'nalishini kuchaytiradi. Shu sababli ularni badiiy tarjimada talqin qilish tarjimashunoslikdagi eng murakkab masalalardan biri hisoblanadi. Poetonimlarni tarjima qilishda asosiy muammo ramziy ma'noni saqlash yoki izohlash masalasidir. Agar poetonim bevosita bir axloqiy fazilat yoki illatni anglatrsa, uni so'zma-so'z tarjima qilish ko'pincha yetarli bo'lmaydi. Chunki ramziy nomning ma'nosi Sharq madaniy an'analari, diniy qarashlar va badiiy tafakkur bilan chambarchas bog'langan bo'ladi. Bunday hollarda tarjimon ikki yo'ldan birini tanlaydi: ramziy nomni asl holicha saqlab, uning ma'nosini kontekst orqali ochish yoki qisqa izoh yordamida tushuntirish. Izohli yondashuv

o'quvchiga poetonimning ichki mazmunini anglash imkonini bersa-da, matnning badiiy oqimini ma'lum darajada sekinlashtirishi mumkin [4, 192].

Ayrim hollarda poetonimning ramziy ma'nosi maqsad til madaniyatida muqobil obraz orqali ifodalanishi mumkin. Bu usul ramzni saqlab qolishga yordam bersa-da, muallif yaratgan obrazning milliy rang-barangligini qisman yo'qotish xavfini tug'diradi. Shu bois poetonimlarni tarjima qilishda universallik va milliylik o'rtasidagi nozik muvozanatni saqlash muhimdir. Poetonimlar talqinida tarjimon interpretatsiyasi va muallif uslubi masalasi ham alohida ahamiyat kasb etadi. Sa'diy hikoyatlarida poetonimlar muallifning individual uslubini, obrazli tafakkurini va didaktik maqsadini ifodalaydi. Tarjimon bu uslubni saqlab qolishga intilar ekan, o'z interpretatsiyasini haddan tashqari kuchaytirmasligi lozim. Aks holda, tarjima muallif matnidan uzoqlashib, mustaqil interpretativ matnga aylanib ketishi mumkin. Sa'diy Sheroziy asarlaridagi poetonimlarning badiiy tarjimadagi talqini tarjimondan yuqori darajadagi lingvistik sezgirlik, madaniy bilim va estetik didni talab etadi. Ramziy ma'noni saqlash, zarur hollarda izohlash va muallif uslubiga sodiq qolish poetonimlar tarjimasining asosiy mezonlari hisoblanadi.

Mazkur bo'limda "Sa'diy Sheroziy"ning asarlaridagi hikoyatlarning badiiy tarjimasida onomastik birliklar (antroponimlar, toponimlar va poetonimlar) talqiniga oid o'rganishlar asosida ishlab chiqildi. Tadqiqot natijalari tarjima jarayonida onomastik birliklarning semantik, pragmatik va lingvomadaniy qatlamlarda turlicha o'zgarishini, shuningdek, tarjimon individual uslubining ushbu jarayonga sezilarli ta'sirini ko'rsatadi. Tahlil shuni ko'rsatdiki, antroponimlar tarjimada nisbatan barqaror birliklar sifatida namoyon bo'ladi. Aksariyat hollarda tarixiy-diniy shaxs nomlari transliteratsiya yo'li bilan saqlanadi, bu esa manba matnning tarixiy ishonchliligini va madaniy kontekstini yo'qotmaslikka xizmat qiladi. Biroq, ayrim hikoyatlarda antroponimlarning ramziy yoki didaktik funksiyasi kuchli bo'lgani sababli izohli tarjima yoki kontekstual kengaytirish kuzatiladi. Toponimlar tarjimada ko'proq semantik-pragmatik o'zgarishlarga uchraydi. "Bo'ston" va "Guliston" hikoyatlarida uchraydigan geografik nomlar ko'pincha real hududni emas, balki axloqiy-falsafiy makonni ifodalaganligi sababli, tarjimada ularning milliy-madaniy konnotatsiyasini saqlash muammosi yuzaga keladi. Natijada, ayrim tarjimalarda toponimlar ekzotizm sifatida qoldirilsa, boshqalarida ularning ma'nosi umumlashtirilib yoki izoh bilan beriladi.

Xulosa. Poetonimlar esa tarjimada eng yuqori darajadagi transformatsiyaga uchraydi. Ular badiiy obraz, ramziy ma'no va estetik yuklama bilan chambarchas bog'liq bo'lgani sababli, tarjimon ularni bevosita ko'chirishdan ko'ra funksional muqobillik yoki interpretativ yondashuvni tanlaydi. Bu hol poetonimlarning shakliy emas, balki ma'noviy va estetik jihatdan qayta yaratilishiga olib keladi. Tadqiqotda aniqlanishicha, transliteratsiya strategiyasi antroponimlar va ayrim toponimlar uchun samarali bo'lib, u asarning tarixiy va madaniy autentikligini ta'minlaydi. Biroq, ushbu strategiya poetonimlar uchun yetarli emas, chunki ularning ramziy qatlamini ochib bera olmaydi. Izohli tarjima strategiyasi o'quvchi uchun tushunarlilikni oshiradi, ayniqsa, milliy-madaniy jihatdan begona bo'lgan onomastik birliklarda. Shu bilan birga, haddan tashqari izoh berish badiiy matnning ixchamligi va estetik ritmini susaytirishi mumkin. Adaptatsiya va funksional muqobillik esa eng samarali strategiya sifatida namoyon bo'ladi. Bu yondashuv orqali tarjimon manba matndagi onomastik birlikning badiiy funksiyasini

nishon tilida qayta tiklaydi. Ayniqsa, poetonimlar tarjimasida ushbu strategiya Sa'diy hikoyatlarining didaktik va estetik ruhini saqlashda muhim rol o'ynaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Садий Шерозий. Бустан / Форс тилидан таржима. – Тошкент: Фафур Ғулом номидаги нашриёт, 1974. – 312 б.
2. Садий Шерозий. Гулистон / Форс тилидан таржима. – Тошкент: Адабиёт ва санъат, 1980. – 256 б.
3. Раҳматуллаев Ш. Ўзбек тили ономастикаси асослари. – Тошкент: Фан, 2004. – 280 б.
4. Ҳожиев А. Лингвистик терминларнинг изоҳли луғати. – Тошкент: Ўқитувчи, 2002. – 192 б.
5. Суперанская А. В. Общая теория имени собственного. – Москва: Наука, 1973. – 367 с.
6. Подольская Н. В. Словарь русской ономастической терминологии. – Москва: Наука, 1988. – 187 с.
7. Виноградов В. С. Введение в переводоведение. – Москва: Изд-во института общего среднего образования РАО, 2001. – 224 с.
8. Комиссаров В. Н. Современное переводоведение. – Москва: ЭТС, 2002. – 424 с.
9. Бархударов Л. С. Язык и перевод. – Москва: Международные отношения, 1975. – 240 с.
10. Найда Ю., Табер Ч. Теория и практика перевода / Пер. с англ. – Москва: Международные отношения, 1983. – 304 с.
11. Ньюмарк П. Подходы к переводу / Пер. с англ. – Москва: Высшая школа, 1988. – 215 с.
12. Бейкер М. In Other Words: A Coursebook on Translation. – London: Routledge, 1992. – 304 p.
13. Лотман Ю. М. Структура художественного текста. – Москва: Искусство, 1970. – 384 с.
14. Телия В. Н. Русская фразеология: семантический, прагматический и лингвокультурологический аспекты. – Москва: Школа «Языки русской культуры», 1996. – 288 с.
15. Маслова В. А. Лингвокультурология. – Москва: Академия, 2001. – 208 с.
16. Казакова Т. А. Практические основы перевода. – Санкт-Петербург: Союз, 2004. – 320 с.
17. Nord С. Text Analysis in Translation. – Amsterdam: Rodopi, 1991. – 250 p.
18. Vermeer H. J. Skopos and Commission in Translational Action // Readings in Translation Theory. – London: Routledge, 1989. – P. 173–187.
19. Mounin G. Les problèmes théoriques de la traduction. – Paris: Gallimard, 1963. – 296 p.
20. Jo'rayev B. Badiiy matn va tarjima muammolari. – Samarqand: SamDU nashriyoti, 2015. – 198 b.